

ZGODNJA DANICA.

Katolški cerkveni list.

Odgovorni vrednik in založnik: **Dr. Janez Kr. Pogačar.**

L. 31.

V Četertik 2. velkiga Serpana.

1849.

Zdihleji pravovernih Slovincov

v Sekavski škofiji prama svojimu Visokimu Višipastirju:

Othmarju Jožefu;

Gospodu Gospodu knezoškofu Sekavskimu:

Vitezcu od Raušer.

Motto:

»Omnes In Caritate
»Othmari Josephi Celsissimi
»Oves Jesu Cara: O. J. C.«

Rumenog' Sunca svitli zar,
Vitez sercan, Jožef Othomar
Svetjenik Velki, Knezoškof!
Pridi, vodi, spasi čedo,
Pridi, sliši, stor' besedo:
»Pred sveti stopi ta altar
»Podel' nam Duha svet'ga dar,
»In Tvoj Slovincam Blagoslov!«
»To — pros' mo Tve ovčice
»In duše verne zveste:
»Usliši Jožef mili glas!
»Othmar! naj Ti bude za vse mar
»Nagrada bo Tebi krasna v dar:
»Večna v nebesčanov zborih
»Tamo pri angelskih korih
»Othmaru »Slava« radi nas! ! !«

Oroslav Jožef Uetko.

Zgodbe katolške cerkve.

Spisal Peter Hieinger.

(Dalje.)

Perva doba.

Začetik cerkve po Kristusu in aposteljnih.

34. Djanje s. Janeza aposteljna. Preganjanje cerkve po cesarji Domicijanu.

Izmed vsih aposteljnov in učencev Gospodovih je s. Janez nar dalje živel; gledal je on vse dozdanje vesele in žalostne zgodbe svete cerkve, in se po razdjanji Jeruzalemskiga mesta je dolgo casa njeni steber ostal. Razum tega, kar je s. Janez od začetka z drugimi aposteljni vred v Jeruzalemu, v Judeji in Samarii delal, apostolsko djanje od njega več ne opomni; kakor pa druge pripovedi enoglasno govore, je on bolj pozno Jeruzalemsko mesto zapustil, ter po odhodu s. Pavla Efežansko cerkev vladal in razširjal. Njemu so se božje skrivnosti posebno globoko odkrile (zatorej je orel, kateri z neoslepljenim očesam v sonce zamore gledati, njegovo znamenje) in tudi globoko je te skrivnosti s svojim duham zapopadel, in s posebno priserčno in čisto mislije ohranil. Bil je učence, kteriga je Jezus ljubil, kateri je tudi per večerji na njegovih persih slonil. Bila je tudi zatorej priserčna in očisena ljubezin, s katero se je za Kristusa in njegovo božjo čast preganjal, in s kakoršno je iskal verne kot svoje otročiče navdihniti. Njegovo djanje je bilo zlasti tamkej za cerkev

v velik dobiček, kjer so razni krivoverci visoko slavo Kristusovo zatemniti hotli. Govoril je s besedo za čisto resnico Jezusovo; pisal je tudi tam v Efezu na prošnje vernih in gnan od s. Duha že prot koncu perviga stoletja svoj e v angeli, poln visokiga duha, razne zmote zaverniti, in božjo naruro Kristusovo in postavo ljubezni svetlo razkazati; pridjal je temu še svoj prvi apostolski list, ki je ravno tako zoper krive nauke namenjen, in zraven poln ginljiviga opominjevanja k ljubezni. Še je pisal drugi list neki pobožni ženi Elekti (izvoljeni), jo v resnici in ljubezni poterditi, in pred krivimi učniki obvarovati; in tretji list do nekiga Gaja, obuditi ga k skazovanju bratovske ljubezni s postrežnostjo.

Kakor drugi aposteljni je mogel pa tudi s. Janez kelih terpenja in preganjanja piti, desiravno on po prerokovanji Gospodovim ni imel v tem smerti storiti. Cerkev je namreč po smerti cesarja Nerona nekaj časa nekakoš in pokoj vživala. Cesar Vespazijan je le životni davk od kristjanov z ojstrostjo tirjal. Njegov sin Tit, cesar od l. 79 do 81, je bil celo usmiljeniga serca, tako de je dan zgubljen imenoval, ob katerim ni bil nikomur dobrote skazal; torej se tudi kristjanam ni bilo posebno pritoževati. Drugač je bil pa Titov brat Domicijan, cesar od l. 81 do 96; neusmiljeniga samooblastenca se je skazoval, Neronu enačiga, njegova kervolakomnost je z letmi rastla, dokler ni bil s silo usmerten. Zatorej je tudi Jezusove vernike preganjati začel. Ko je od s. Janeza slišal, kateri je z apostolsko gorečnostjo Kristusovo vero v izhodnih krajih razširjal, ga je dal v Rim pripeljati. Tukej je bil aposteljnu nar pred strup piti dan, kateri mu pa ni škodoval. Potem je bil zunej mesta pred Latinskimi vratmi v posodo vreliga olja veržen; pa ves zdrav je v njem ostal, ter ljudstvu nebesko resnico oznanoval.

Tedaj je bil v zadnje v samoto na otok Patem blizo Efeza izgnan, kjer bi bil z drugimi kersanskimi vjetniki vred rudo kopati mogel. Tukej so bile aposteljnu čudne reči od stanu cerkve do konca sveta razodete; kako de bo namreč zmagala terdovratno Judovstvo, kako, desiravno preganjana, de bo zmagala tudi oslepljeno in grozovito malikovavstvo; kakošne stiske de bodo Rimsko cesarstvo zavoljo njegove zoperstave zadele, in kako hudo bo zopet proti koncu sveta; kako de bo sveta cerkev po preganjanji mir našla in na zemlji veličastno kraljevala; in kako de bo v poslednje v nebesko mesto s svojimi otroci vred vzeta, kjer se bo večna slava Bogu in Jagnjetu, to je Kristusu, glasila, in kjer bo Bog sam za svoje služabnike veliko plačilo. Vse to je apostelj v bukve skrivniga razodenja vernim v tolazbo spisal.

Tako posebno tolazilo je bilo pa takrat vernim celo potrebno, ker je preganjanje tudi grozovito bilo. Jezusova vera je takrat ne le po vsih staneh svoje spoznovavce štela; celo v cesarskim dvoru so bili udje svete cerkve, Flavi Klemen, Vespazijanov stric, in njegova žena Domitila, in več blagorodnih Rimljanov. Cesar Domicijan je pa tudi na vse strani divjal; Flavija Klemena je ukazal ob glavo djati, in Domitilo v samoto izgnati. Tudi je nekaj sorodovincev Jezusovih, kateri so bili z Gospodam po sestri njegove Matere v kervni zvezi, v Rim poklical, ker si jih je kot svoje nasprotnike za cesarsko krono mislil; ko je pa njih vse od dela žuljeve roke vidil, jih je spet izpustil, ker je vidil, de se pred njimi ni bati. Veliko drugih kristijanov kakor tudi cerkvenih pastirjev je v tem preganjanji za Kristusa častito smert storilo. Še le, ko je Nerva cesar bil od l. 96 do 98, je nehala tožba in grozovitost do vernikov. Takrat je tudi s. Janez spet iz samote v Efežansko mesto nazaj prišel.

Starček blizo sto let je bil že zdaj apostelj; vonder njegova apostolska gorečnost ni še ugasnila. Lepa pripoved je, kako de je s. Janez mladenca popred škofu nekiga mesta v oskerbljenje izročena, potem pa med tolovaje zgubljeniga z varnostjo življenja iskat hitel, in ga naročji cerkve nazaj pripeljal. In zopet, kako de je on, od starosti slab se dajal učencam v zbirališe vernih voditi, in iz dna serca jim vedno le te besede govoril: „Otročiči, ljubite se med seboj!“ V zadnje je mirno in veselo smert storil krog l. 100 ko je bil Trajan cesar. Njegovo oko je vidilo cerkev že po vsim svetu razširjeno, in z njim je nehala apostolska doba.

(Dalje sledi.)

Previdnost božja naša pomoč in tolazba.

(Dalje.)

c) Božji blagor nad družtam sv. Josefa.

Po Božjim blagodarju majhne reči velike dorastejo, brez njega pa velike reči v nič pridejo. Tega, ki visoko leta, Bog ne blagruje, ampak se le na nizke ozira, in kateri v perprostosti svojiga serca njegove časti išejo, njih povišuje. To prav očitno spričuje življenje prednice društva sv. Josefa, ktera je o strahoviti francozki puntarii prečudno ljubezen skazala.

V neki Burgunški vasi na Francozkih živi več kot 200 let družina, v pridnosti in bogaboječnosti združena, pri kateri se vsa sreča domačiga življenja, ki jo vživa, od rodú do rodú zročuje in ohrani. Nje delo je kmetovanje; in brez de bi ravno

bogata bila, jo božji blagor zmožno stori, lačnemu svoj kruh lomiti, in popotnike v svojo hišo sprejemati. V letu 1789 je ta hišica z očetam J. štiri hčere in dva sina pod svojo mirno streho imela, kateri so bili vsi čast in veselje staršev. Nar starši hči Anka je posebno živiga duha in pravo pobožnost kazala. Ker je pa pervikrat v sv. obhajilu angeljski kruh zavžila, je vsa v Bogu živela.

Čas tistikrat gorečnosti vernih pač ni bil perjatelj; ker puntarija je kakor divja zver med čedo razgrajala, pastirji so bežali, ovce so se razkropile; z eno besedo, ko se je vsaka strast in norost neomejeno razpustila, je cerkev v hudi stiski zdihovala. — Tode Gospod, kateri je svojim učencam rekel: „Ne bom vas zapustil sirot“ — in: „Jez sim z vami vse dni do konca svetá“, je to tudi tačas pokazal. Semtertje so marsiktere dobre duše ogenj nebeske ljubezni zvesto ohranile, in obilne darove v spravo neizrečeniga dolga darovale, ki ga je takrat razujzdana samopašnost delala. In med temi izvoljenimi je opomnjena Anka J. posebno slovela.

Od svete gorečnosti navdana mlada junakinja sklene, vsim nevarnostim vkljub nar dražji zaklad, katolško vero v svoji okolici ohraniti. Pravi duh, s katerim jo je bil Bog obdaril, ji da v ta namen tudi prave pomočke najti. Kdor koli je blizo nje še za božjo čast gorel, ga je za svoje pobožne perzadevanje perdobila. Kjer so le mogle, so se zbirale njene družnice k združenim molitvi, zdej na katerim skednji, zdej v samotnim gojzdu; tudi jim nekterih pobožnih mašnikov, kateri so jim z nevarnostjo svojiga življenja duhovno tolažbo delili, manjkalo ni. Per tim pa je Anka kakor čuječa stražnica od pričujočiga mašnika vse nevarnosti odverniti vedila. Enkrat zagleda osleduhe puntarske oblasti kraju njih zbirališa bližati se; z enim migljejem oznani družbi bližnjo nevarnost; potim pa steče urno kot blisk tolovajem naproti, in jih z gmetnim, otročjim čenčanjem tako dolgo perderžati ve, de je pastir s svojo majhno čedo njih zalazovanju usel. —

Anka je bila tačas 16 let stara, deviškocvetoča deklica; pa namesto snubačev poslušati, ki so se ji povsod ponujali, se Kristusu nevesto zaroči; nje nar ljubši misel in želja je bila v ojstrim samostanskim redu edino Bogu služiti. V Maria-Einsiedl, kamor je bila na božjo pot šla, se pa drug, vender temu zlo enak sklep v nji obudi. Pobožni opat tamšniga samostana ji namreč pergovarjati začne, koliko dobriga v človeškem društvu storiti zamore, če kak red vstanovi, de bi bile njegove perve dolžnosti poduk ubozih otrok in oskerba bolnikov. Besede častitljiviga opata močno prevzamejo njeno od ljubezni goreče sercé; raji bi bila dans kot jutri to začela in izpeljala. Pa kako to

napraviti? Kakšno zaupanje je v stanu 16 let stara deklica obuditi? Kje so pomočki, ki se k taki naredbi potrebujejo? Anka je bila dosti modra, de je te in enake napotja sama sprevidila; pa si je bila tudi božjiga poklica tako zvesta, de so ji vse take skerbi prešle, in se vsih opover nič bala ni.

Domu pridši ve Anka svojiga očeta pregovoriti, de ji kupi pristavo nekiga odpravljeniga samostana, ki je ravno na prodaj bila. Komej se to zgodi, se jih združi več mladih deklet pod bandero kralja, kteriga kraljestvo ni tega svetá. — Nar pred se v to njene lastne sestre z njo zedinijo; kmalo jih je še družih desetero devic za ta dobrodelni početek perdoblenih. Ojster rasovnik, šapelj in obrazno pregrinjalo: to je bil dar, ki so ga iz rok svoje mlade prednice z veseljem sprejele.

Sklep, ki so ga te pobožne hčere storile, dovolj spričuje, de so razumele besedo: „Človek ne živi samo od kruha“. Vender je pa skerb za vsakdanji kruh vsakimu društvu ena zmed pervih potreb. Kdo bo to zbirališe preživel, ker zmed udov nihče nič svojiga premoženja nima? „Ljube moje sestre! reče torej prednica svojim družnicam: nič nimamo, s čimur bi za navadne potrebe življenja preskerbljene bile; pa Bog, ki ptice pod nebam živi, bo tudi naš Bog, in delo naših rok nas bo ohranilo. Obdelujmo zemljo, ki je s hišo vred naša; mlade smo in terdne, in sv. evangeli pravi, de bodo tisti, ki si s talentam sebi izročnim dobro delati ne perzadevajo, pahnjeni v vnanje teme. Marsiktere duhovne družtva so ljudje dolžili, de le pobožne lenuhe redé in napravijo; varujmo se, de nam ne bodo kej taciga očitati mogli! Le pridno na delo, moje sestre! Kruh, ki se v potu obličja perdela, je od Boga oblagodarjen“.

Ta kratki, prosti nagovor je per vsih serčnost in zaup obudil; z veseljem poterdijo in zaperscezejo obljubo, ktero je prednica sklenila, in gredo polne miru in tolažbe na svoje delo. Ubozih, zapušenih otrok, kateri so od sester srečo dobre izreje perčakovali, bolnih in nadložnih, ki so verdeve in pomoči potrebovali, se o tistih dneih puntarije in gnjusobe nikjer manjkalo ni. S čudovito delavnostjo so se neveste Kristusove skerbi za terpeče človeštvo lotile. Glas te nove naprave je torej kmal po vsi deželi sluti začel; radovednost, pa tudi nezauptost, ja clo nevošljivost se je obudila; peršli so gledat, kaj bi to bilo. „Duhoven red!“ so jeli vpiti pridgarji nove šege, ki so vse drugo terpeli in dopustili, le vere in zvestobe, le keršanske ljubezni ne, ter so se bali, de bi se ravno to spet ne ponovilo, kar so za razvado s prelivanjem kervi odpravili. Pa kaj so hotli zoper dobro obravnani poduk revnih otrok, zoper verdevo nezmožnih bolnikov imeti? Vpitje nasprotnikov je kmalo potihnilo; ker

je vse, kar so vidili, tako nedolžno in pravično bilo, de je še tiste, kateri so po vsi sili kej nevarniga zaslediti hotli, le v sramoto perpravilo. Med tem, ko nekte sestre jim serčno vdane ljube otrociče podučujejo, delajo druge na vertu ali pa na polji; ta zemljo razkopava, una sadike sadi; ena gnoj razstilja, druga kravo molze. In vse to se zgodi s tisto veselostjo in zadovoljnostjo, ktera le iz dobre vesti izvira.

Od dne do dne je nova naprava rastla; veliko mladih deklet je va-njo sprejetih biti želelo. Nato sklene prednica, to dobrotno naredbo tudi po družih okrajnah dežele vpeljati; brez družih pomočkov, je samo s svojo neutrudljivo delavnostjo in terdnim zaupanjem v Boga več enacih sesterskih družb, posebno na kmetih vstanovila; in povsod, kamor so te sestre peršle, se je blagor keršanskiga poduka in oskerbljenja revnih in bolnih kmalo očitno pokazal. Zlati velik doklad pa je red perdobil, ko mu je pobožna gospa visokiga stanu lepo grajšino v Pikardii prepustila; to je storila z zaupanjem na dobrote, ktere bi njeni podložniki iz truda in perzadevanja tega reda dobivali; in ni so v tim motila. V prostornih stanicah in sobah zdej tam bolnike verdevajo, revne otroke podučajo, zapušene sirote oskerbljujejo; tudi mlade dekleta in perletne ženske sprejemajo, in jim, kar se more, po ceni hrano dajejo; in vsi, kateri k temu zbirališu miru perbeže, se srečne štejejo v tolažbah, ktere jim vera daje, in v vživanji dobrot lepe, vabljuje nature.

Deželsko vladarstvo, ki je po skončani puntarii stare podpornje obene sreče spet spoznati in spoštovati se učilo, je prevdarjati jelo, kako bi s temi pobožnimi, delavnimi devicami nar boljše opravilo, in je v ta namen prednico nagovorilo, naj bi blagor svojiga perzadevanja tudi v francozke naseliša v Afriki poslala. Nič junaško-serčni prednici ni moglo perjetniši biti. Ni dolgo terpelo, de se je ena družba sester na Barbonski otok prepeljala; z drugo častitljivo družbo pa se je prednica sama proti Senegalu odpravila. In glejte čudo! kar vladarstvo s svojo močjo in oblastjo ni bilo storiti v stanu, so te device opravile, de se je namreč okrajna francozke Guyane v redovno naseliše spreobernila. Kako pa se je to zgodilo, ni tukej mesto prepovedovati. Vse pa, kar je tukej povedano, obilno spričuje, de to, kar se s pobožno-perprostim sercam v Božjim imenu in njemu v čast začne in dela, posebno srečo in blagodar ali žegen z nebes dobiva. (Dalje sledi.)

Kdo je nar več kriv škode, ki jo žganje stori človeku?

(Dalje.)

Opomniti in zaverniti bi hotel vse bravece ali

poslušavce pred vsim drugim na krepki sostavek, ki ga je neki resničn rodoljub v 7. 9. 10. 11. 12. 13. in 14. listu „kmet. in rokod. Novic“ leta 1847 spisal z naslovom: „Pijančevanje — huda človeška kuga“. Zlo zlo bi bilo želeti in skerbeti, de bi se njegove naslednje vošila spolnile — zmed kterih je prvo: de bi ljudomile gosposke preveliko število kerčem zatirale in nepoštene kerčmarje ojstro zalezovale. Žalostno, pa resnično je, de gosposka v ti reči po dosti krajih le malo stori; de tudi vse pertožbe do gosposke v ti reči, naj še tako pravične in spričane bodo, velikokrat prav malo ali pa nič ne zdajo; de se ne redko po vednosti in dopušenju gosposke strašne nerodnosti in hudobije po kerčmah uganja-jo! — Mišica se brez dovoljenja prodajati in kupovati ne sme, de se po neprevidnosti kaka nesreča ne permeri. To je že prav. Strup za človeka, strup, ki teló in dušo popači, se pa sme prodajati in kupovati in piti, kakor se hoče! Je pa to prav? Neki mož je enkrat pravil, de je nalaš svojo ženo z žganjem umoril. Bila je namreč pijanka, ktere bi se bil rad znebil. Gre tedej na nekaj dni z doma, in ji v hram lonec poln hudiga žganja postavi, in glej — resnično jo je bil spravil. Zgodilo se mu pa zato nič ni; ker z žganjarskim strupam sebe in druge moriti je od gosposke dopušeno. Ali ni torej tudi dolžnost in potreba, de bi gosposka žganje povsod čisto prepovedala, če hoče biti keršanska gosposka, in za pravo srečo in blagor ljudstva v resnici skerbeti? Gotovo bi bilo to v prid cele dežele, in le kakšni brezvestni žganjarji, kerčmarji in pijanci bi čez to godernjali. Na Nemškim je nekdej prepovedano bilo, po deželi terte saditi, in je vender več svobode edinosti in bratinstva bilo, kakor zdaj; gotovo bi tudi v naših deželah prava svoboda se s tem v nič ne djala in ne zatirala, ampak še toliko obilniši pospeh dobila, ko bi žganje, ki je še veliko škodljivši, prepovedano bilo.

Ko se bodo po cesarski ustavi 4. Susca t. l. deželni zbori napravili in sklicali, bi se gotovo tudi v ti reči pomagati dalo. Ali bi ne bilo prav in v resnični prid in blagor dežele, ko bi se takrat tudi zastran pomanjšanja števila kerčem, zastran njih vredovanja in občevanja, in zastran prepovedi in odprave žganja posvetovali, in po dobrim spoznanju storjene sklepe vladarstvu v poterjenje predložili, de bi se nato potrebne ojstre postave dale in zvesto spolnovale? Večkrat že je bilo govorjeno in po časopisih omenjeno, de bi se loterija odpravila, ker je v očitno škodo, v množenje lenobe in revšine, in v nesrečo ljudstva. Prav, prav zlo bi bilo želeti, de bi se to zgodilo. Kaj pa srečo in blagor družin, dežele, kraljestva bolj spodkopuje,

kot žganje? Ali nima torej vladarstvo in gosposka še toliko bolj pravico in dolžnost, žganjarske kotle odpraviti in prepovedati? Žganje je zoper prid in blagor ljudstva, torej zoper božjo voljo, in božja volja tudi gosposki in vladarstvu čez vse veljati mora.

Večna čast in slava naši domovini, ako bi se to po deželi zaterlo! Ako je ajdovski Kineski cesar omamljivi opij in žganje predajati prepovedal, in je to gotovo dobro in modro naredil; zakaj bi neki tudi naša kersanska gosposka tega ne storila? Moko ali pa katero drugo reč bi gosposka per ti priči prepovedala, ko bi le na pol toliko škodljiva ali strupena bila, kot žganje; — zakaj pa čisto nepotrebna in strupena žganja prepovedati neče?

Pa pustimo gosposko, in žganjarje primimo. Ko bi kdo lep kosce kruha, ki ga sam jesti neče, namesti ga lačnemu revežu dati, ki ga milo zanj prosi, v blato vergel in pohodil, de bi ga še pes povohati ne hotel, bi bila to gotovo huji kot človeška hudobija. In kaj žganjarji družiga delajo, kot de sadje, žito in krompir pokončujejo, in iz njega pijačo napravljajo, ki ljudem telo in dušo popači? Ali more to biti volja Božja, njegove dari pokončevati, in tako strupeno pijačo iz njih delati? V svetovi zgodovini se bere, de so ob enim času z ubogimi Judi neznano gerdo delali, ker so jih dolžili, de so jim vodnjake ostrupili. To je le naltolcovanje in krivo sojenje bilo; nobena kriva sodba pa ni, če se reče, de žganjarji ljudem zavdajajo, ker jim pijačo napravljajo, ktera scer milo teče skoz gerlo, in dan na dan bolj vabi, zraven tega pa dušo in telo spridi, in človeku takó pamet omoti in omami, de se v greh, v grob in v pekel vdere.

Ja gotovo ga nobeniga žganjarja ni, de bi njegova žganjarija že mnogih družin na duši in na telesu nesrečnih storila ne bila, in de bi enkrat ojstriga odgovora pred tistim dajati ne imel, ker je tudi za vse tiste duše svojo drago kri prelil. Ko bi vsak žganjar že zdaj pred sodbo stopiti in spregledati mogel vse hudo, kar je že njegovo žganje naredilo, vse zanemarjeno delo, vse kletve, prepire, nesramne kvante in norčije, vso britkost in bolečino sercé, neizrečeno zamudo v izreji otrok, število dni in let perkrajsaniga življenja, razpad toliko domačij, in toliko in toliko duš, ki so se zavolj tega že večno pogubile, ali pa za božjo besedo, za molitev, in za vse, kar je božjiga, bolj in bolj, ali že čisto odmerle — gorje, gorje! — marsikteri bi divji, kakor Judež, okrog sebe gledal, per ti priči žganjarski kotel raztolkel, in od groze in obupnosti kaj početi in kam djati se ne vedil! Terde, pa resnične besede! huda, pa pravična sodba! Vender pa tistim, kteri zdaj to svoje veliko pregreše-

nje pred Bogam spoznajo, in to zapustiti in se popboljšati perpravljeno sercé imajo, milo, tolažljivo besedo povedati zamorem, ter jim rečem s sv. apostelnam Petram: „Vem pač, bratje! de ste to iz nevednosti storili“. In ker ste s svojo žganjarijo to iz nevednosti delali, zamorete ložej per Gospodu odpušenje zadobiti, če se le spreoberneté, k čimur vas Gospod opominja. Le za resnico Bogá vprašajte rekoč: Gospod! tukaj sim — tvoj hlapec; kaj mi je storiti? In gotovo vam bo Gospod po vasi vesti odgovoril: „Ne delaj nikdar več žganja!“ Že velika britkost in težava vsakterimu v sercu biti mora, če se je iz neprevidnosti ali zoper svojo voljo velike nesreče ali smerti kteriga človeka kriviga storil — kaj bi še le bilo, ko bi vedama in radovoljno še dalje ljudem zavdajali!

Morebiti porečeš: „Sej jez ne ukazujem ljudem nezmernim biti, tega so si sami krivi: po takim bi se še veliko družih reči odpraviti moglo, ki jih v hudo obračajo. Nožar tudi ni kriv, če se z njegovim nožem kdo prebode“. Nató odgovorim: Nož je koristno orodje, in se za dobro rabo dela; žganje pa, kar svet stoji, še nikdar nobenimu človeku koristilo ni, pa veliko tavzent ljudi je že pokvarilo in spridilo; ker, če se tudi zmerno pije, vender škoduje, kakor modri zdravniki spričujejo. Kar pa nikomur ne hasne (ne nuca), prav mnogim pa škoduje, to delati nikdar in nikakor prav in dopušeno biti ne more. — Morebiti praviš: „Žganje je vonder le v prid, sej ga je za likanje treba in še za marsiktere druge reči“. Pa kar se žganja za likanje in druge reči potrebuje, se ga v enim samim kotlu za celo deželo dovolj napravi: na vsako vižo bi bilo pa boljši, de bi vse neolikano ostalo, in ljudje nič več žganja ne pili, kakor pa de se lika, in žganje za likanje ljudstvo pači. — Pa se boš izgovarjal: „Če jez ne žgem, ga bodo pa drugi zato žgali“. Nató rečem: Ko umerješ, boš sam na mertvaškim odru ležal, in sam s svojo lastno vestjo pred Sodnika pojdeš, in boš stal pred Gospodom nebes in zemlje, in boš za-se odgovor dajal, in ne za druge — če torej drugi žgó, kaj bo tebe to peklo? Sej ne boš ti zato odgovarjati imel, kar drugi s svojim žganjem hudiga napravijo! — Utegnil bi še reči: „Sim reven; žganjarija je moje rokodelstvo, s kterim sebi in svojim otrokam potrebno življenje služim; drugači si pomagati ne morem“. Nató ti v odgovor dam: Če iz ljubezni do Boga svoje grešno rokodelstvo opustiš, se terdno zanesti smeš in prepričan biti zamoreš, de bo Bog po svoji vsemogočnosti za-te in za tvoje otroke skerbel. On, ki legati in goljfati ne more, je to obljubil, in svojo obljubo vselej zvesto dopolnil; on je dosti bogat, de tudi tebe zapustil ne bo. Nasproti pa, če zmiram naprej strup napravljaš svo-

jimu bližnjimu, dobro premisli, de to tebi in tvojim otrokam njegoviga blagoslova doneslo ne bo; božja pravica te bo dosegla! „In kaj človeku pomaga, ako celi svet perdobi, svojo dušo pa pogubi!“ In kaj škoduje človeku, ako celi svet zgubi, svojo dušo pa pogubljenja otme! Lepši daritve Bogu in človeštvu darovati ne moreš, kakor če greš, in ko moliš: „zgodí se tvoja volja!“ kotel odpraviš, in žganje, kar ga se imaš, v pitni dar pred Gospodam izliješ. Premisli to dobro, in prevdari zdaj, dokler je čas, kaj ti bo enkrat o smertni uri v sercu veselje in tolažbo, ali pa britkost in težavo delalo! In tudi za domovino bi to lepo, blago delo bilo. Glej! po več krajih vojsko imamo; pa več kakor vojska žganje po deželi in med ljudstvom hudiga stori. Pokaži tedaj blagosercnost in ljubezen do svoje domovine, spravi od sebe kotel in grešni dobiček, in ne delaj nikdar več žganja! Če pa per tim terdovratno ostanesh, naturno poželjenje in vojsko zoper duha podpihuješ, ljudem vest slepiš in mešaš, greh in hudobijo podpiraš, in hudiču duše v pogubljenje spravljati pomagaš. — Kteri žganjar bo to prav premislil, in spoznal, de je doslej v ti reči se motil in greh delal, in sereno in stanovitno to svoje delo opusti, ta je mož, de kaj velja, vse časti, vsiga spoštovanja vreden; ker s tem pokaže, de za sprejemo resnice zdravo pamet in dobro sercé ima, de v zmoti in pregrehi, ki jo enkrat spozna, ostati noče, de mu je njegovo izveličanje in blagor bližnjiga čez vse, in de se zatorej taciga dobička, ki nikomur v prid ne služi, raji znebi. Sej tudi pobožniga, spokorniga Čaheja bolj spoštujemo, kakor pa ošabne farizeje, kteri so se sami pravične delali.

(Konec sledi.)

Šolska poskušnja na Bistrici v Bohinji.

Na svetiga Jakoba dan (25. Maloserpana) je bila na Bistrici v Bohinji navadna šolska poskušnja. Bilo je ne davno po dobrim prijatlu od naše šole (v Srednji vasi) nekej v hvalo pisano: ali to pa sam rad odkritoserčno obstanem, de takó lepo v red djana, obravnana in oskerbljena, kakor Bistriska zdej, naša šola pač ni, in zavolj marsikterih okoljsin biti ne more. Na Bistrici je o ti perložnosti pri 160 otrok, kteri so serer v tri šole razloženi, skupej bilo. Spet so se prav dobro obnesli, in se v vsih rečeh, kterih je na kmetih učiti se potrebno in koristno: v keršanskim nauku in zgodbah sv. pisma, v branji, v rajtanji, in v slovenskim pravo- in lepomisliju prav dobro podučene in izurjene pokazali. Po dokončanem spraševanju so zmed nar pridniših nekteri z bukvicami, za skerb v sadjoreji pa, kakor lani, v dnarjih obdarovani, drugi pa pohvaljeni bili.

H koncu šolske poskušnje so pa gosp. kaplan Janez Brencé, začetnik in sedanji neutruden duhovni učitelj in vodja te šole, šolski mladosti, in pričujočim gospodam, staršem in drugim poslušavcam še novo, posebno ginljivo in obudljivo veselje naredili — kar bo gotovo zlasti pridne učenike in vse prijatle mladosti zvediti veselilo.

Majhna (le 10 let stara) belo oblečena deklica pride z lepim, iz cvetečih rož narejenim venčam (kranceljnam), se po keršanskim pozdravilu: „Hvaljen bodi Jezus Kristus!“ pričujočim gospodam ponižno perklone, in, ko v levi rōki venec derži, z desno pa pokazuje, takó govori:

„Ti venčik moj prelepi!
Kak tvoje rožce zale so,
In duh prijetin dajo —
Ti venčik moj prelepi!“

„Le pogledjte, iz kako lepih rožic je narejen: so bele, rumene, rudeče, višnjeve, in še vse drugači pisane — de bi ga le gledala. Kolikorkrat ktere rožce vidimo, se pa tudi spomnimo, kaj nas učē. Bele rožce nas opomnijo čistosti, nedolžnosti, de se moramo vsiga greha čisto obvarovati; vertnica (gartroža) pomeni sramožljivost, de se vsiga, kar bi gerdo ali progresno bilo, bojimo in ustrašimo; vijolica nas učē, de bodimo ponižni, ker taki so Bogu in ljudem nar bolj prijetni, nageljček pomeni, de naj bomo z vsim zadovoljni, kar nam Bog da; rumena solnčnica, ktera se zmiram proti solncu obrača, pa nas učē, de moramo povsod v Boga misliti, in le v Bogu praviga veselja in prave sreče iskati. Kako mogočen, moder, dobrotljiv je pač ljubi Bog, ki je rožce tako lepe, in nam v veselje stvaril! Kako bi mogel On nas pozabiti, ki še rožce na polji tako lepo oblači!“

„Preljubi Bog tudi nas ni pozabil — to nam posebno današnji za šolske otroke veseli dan spričuje. Kakor smo mi za rožce skerbeli, jih pleli in jim perlivali: tako je dobri Bog nam skerbne učenike dal, kteri so čez leto naše serca nevbogljivo- sti, svojoglavnosti in vsiga hudiga trebili, z lepimi nauki perlivali, in skerbeli, de dobri, sramožljivi, pokorni, hvaležni otročiči izrastemo.“

„Prelep je kranceljček — pa še lepši je priden, nedolžin otrok; ker venčik zvenc in usahne — dober otrok, pravičin človek pa bo, kakor nas Jezus učē, po smerti v neizrečeno lepši vert, v nebeški raj presajen, kjer večno lep ostane. Kako zvesto zatorej ljube starše in učenike poslušati in vbogati moramo, ki nas hudiga obvarovati, srečne storiti, in k Bogu perpeljati išejo! Kako gerdo, nehvaležno in hudobno bi bilo, ko bi jih ne vbogali, in jim za toliko skerb le žalost delali!“

„Častiti gospodje! skerbni učeniki, pridni dušni vertnarji! prosimo Vas, odpustite nam, če se Vam

nismo po volji obnašali, ali če Vas vselej prav vbogali nismo. Le še za naprej, lepo Vas prosimo, za nas skerb imejte; saj Vaše perzadevanje gotovo brez prida ostalo ne bo. Bog Vam bo pomagal, in per Bogu bote zato nar lepši plačilo prejeli“.

„Dobrot vam poverniti,
To nam mogoče ni;
Bogá za Vas prositi
Čmo svoje žive dni“.

„Preljubi starši! slišali in prepričali ste se, koliko smo se naučili, sami vidite, kako srečni smo; lepo vas zahvalimo, de ste nas radi v šolo pošiljali, in lepo Vas prosimo, de nas še za naprej pridno pošiljate. Povem Vam, de če bote Vi za nas prav skerbeli, bo toliko bolj dobri Bog za Vas skerbel“.

„Otročiči! bratci, sestrice! zahvalimo Boga, ki nam je tako dobre starše in skerbne učenike dal, molimo zanje, in terdno sklenimo, za naprej še raji jih vbogati in še pridnišiti biti“.

„Lepo so cvetlice povezane in v venčik spletene: tudi mi smo posebno dans tukej lepo in veselo združeni. Kakor bom pa zdej ta venčik razderla, tako bodo tudi naše mlade leta minule, tako se bomo vsi enkrat ločili; le skerbimo, de bomo pametno, modro in po Jezusovim nauku, kakor se v cerkvi in v šoli učimo, prav živeli, de enkrat v nebesih spet vsi vkup pridemo“.

(Zdej venec razveže, in cvetlične šopke ali pušeljske, iz katerih je bil narejen, na okrožnik v to pernešen položi, in reče:)

„Ne bote zamerili, častiti gospodje! če Vam v spomin današnjiga, za nas otročiče veseliga dneva jez majhna uboga deklica iz razvezaniga venčka pušeljske podelim“.

(Zdej po stanu in po verstí nar pred vsim gospodam pušeljske podeli — kar jih še ostane, jih nekterim veljavnišim možem in materam razdá, in skor vsakterimu v zahvalo ali perporočenje po primeri med tem še kaj posebno opomni; s poslednjim šopkam, ki ga sebi perderži, pa pride nazaj, in reče:)

„Naj Vam za Vaše perzadevanje, za Vašo dobroto, in za veselje, ki ste nam ga storili, angeljski še lepši venčke v nebesih spletó!“

„Sim v šolo hodila,
Se učila terdó —
Kar znam, bi ne dala
Za svitlo zlató“.

Ko je deklica, kakor bi si od taciga otroka nihče ne mislil, ginljivo, serčno in neprestrašeno vse to dopovedala in opravila, in, kakor začela, se s keršanskim pozdravilam: „Hvaljen bodi Jezus Kristus!“ tudi poslovala: pa en šolar to poslednjo pesmico (zmed pesim ranjciga g. Staniča) z vižo poprime, in s pomočjó družih sledeče odstavke odpóje:

„Enačga veselja
En drug ne pozná,
Ki v šolo ni hodil,
Ki brati ne zná.

On iše za dnarje
Veselja za sé;
Si zdravje poškodje,
Si spači sercé.

Sim v šolo hodila,
Se učila terdó;
Kar znam, bi ne dala
Za svitlo zlató.

Kaj tekne lepóta,
Denarji, blagó —
Če v sercu in glavi
Pa prazno bi b'lo!

U šolo sim hodil,
Učil se terdó;
Kar znam, bi ne dal ne
Za svitlo zlató“.

Zastonj bi si prizadeval, veselje popisati, katero je per tim otrok in staršev in družih poslušavcov serca vidno navdalo, in jih do solz ginilo. Le en glas je bil od otrok in od družih slišati: Tako lepo pa še nikoli ni bilo! Gotovo je pa tudi, de per otrocih in starsih, kateri le čisto spačeniga serca nimajo, to brez prida ostalo ne bo, iz ostati ne more. O de bi pač učeniki, zlasti v začetnih šolah, ne le na kmetih, ampak tudi v mestu, ne le um in spomin, ampak posebno sercé za vse dobro bolj obdelevali — koliko boljši bi bilo za mladost!

Prav zlo nas je tudi veselilo, de so nas o ti perložnosti trije gospodje, ki so zunej Bohinja, obiskali: naš častitljivi gospod tehant iz Göríj, in pa dva mlada duhovna, pridni mladini serčna prijatla, kateri so se od tega, kar pišem, sami z veseljem prepričali. Na svetu gotovo lepšiga ni, kakor bratovska edinost in resnična ljubezen, po kateri si perzadevajmo, se v trudopolni, težavni voditvi mladosti eden družiga podpirati, eden od družiga učiti se, eden družimu radi pošteno, nedolžno veselje narediti. Ta edinost in ljubezen bo vse težave in opovere premagala, in v osrečenji nam izročeni tudi nas osrečila. Zato po pesmici slavniga rodoljuba rečem:

„Ljubezen bo večno ostala,
Ostali prijatli tud' mi!
Bogú bodi čast ino hvala,
Ki loči in združó ljudi“.

P.

**Kdor globoko misli, terdno veruje;
kdor poverhu misli, nič ne veruje.**

Vsim svetu je znano, de ni bolj izurjenih, in globokejši mislecih ljudi, kot so Anglezi: in ravno zmed tih izurjenih mož naj bolj izurjeni se dandanašnji v zveličavno naročje katolske cerkve sila obilno povračujejo. Zakaj? Za to, ker zgodovino na tanko beró, in ojstro pretresujejo: potem jih

uči um, pamet in razodenje, de je le v katolski cerkvi resnica. Novi nejeverci naših krajev pa beró le zgodovino prevzetne pohlepnosti svojiga zmoteniga serca, in kak enostranski dnevnik, k večimu še kake spise in skvernine (pamflete) preklicanih pisavev, ki jih veči del svet pozna, de so vero in Boga zgubili. Iz take soderge si napravijo gnjil zaklad v sercu in v glavi, rekoč: to je duh časa. In taki duh časa potlej rešeta sv. vero, Boga in sv. pisme: božje in človeške pravice prekucuje. — Naj trdníši dokaz, kje de je resnica, imamo v tem, ker iz družih ver v katolsko cerkev le taki ljudje stopijo, ki so sploh pošteni, in resnice išejo: iz katolske cerkve pa se le taka derhal drugam dervi, ki je že kakor malovredna znana. Od bogoskrunniga Lutra, do poželjiviga Černskiga in kerčmarskiga Rongeta se je še večidel per vsakim odpadencu od matere katolske cerkve pokazalo, de ga je strast ali pa že storjena pregreha iz nje peljala, in krivoverstvu ali pa celo nejeverstvu v žrelo vergla. Bolne in obupane serca zavoljo storjenih pregreh, in iz tega zavoljo ognjene vesti, ki jih grize in peče, take serca rade od prave vere odstopijo, ako so preveč prevzetne, zdravila katolske cerkve prositi, ali pa prezanikarne, se sramotni strasti odpovedati in grehu slovo dati, brez česar zdravila ni. To vedi enkrat za vselej: Ne boš — in ne boš ga najdel pokoja, ako si zašel, kakor le, če se na pravo pot verneš, in popravljaš zmote. Ako ga drugod išeš, si podoben tistimu kratkournimu, ki je rekel v svoji termi: „Vem, de je v dolini ovca, pa je grem na hrib iskat.“ J.

Razgled po keršanskim svetu.

Miloserčne sestre, ktere vse svoje življenje delam keršanske ljubezni darujejo, so v poprejsnjih Francozkih vojskah s prečudno vdanostjo in skerblijvostjo bolnim in ranjenim vojakam stregle, de je samiga Napoleona gnalo njih koristnost očitno spoznati in za njih hasnovito službo se jim zahvaliti. Zdajnja vojska na Ogerskim je čez to lepo deželo strašno veliko nesrečo pernesla in celo cesarstvo v nevarnost razpada in pogube perpravila. Hervaški ban Jelačić je prvi spoznal samoprídne in krivične naklepe Madzarov in se jim s svojimi viteškimi trumami serčno nasproti postavil. Vsak pravi domoljub njega za rešitelja cesarstva spozná. Na tavžente jih je z njim za pravico in red šlo v kervavi boj. Veliko teh vojsakov, ki so svojo kri na boriši za nar večí darí človeštva prelivali, leží zdaj bolnih in ranjenih v bolnicah, brez tiste tolažljive in polajsljive pomoči, ktero njih žalostin stan potrebuje. Te okolišne so cesarici-materi Karolini sle globoko k sercu. Zmirej perpravljena pomagati kjerkoli je potreba velika, je sklenila na svoje stroške nekej miloserčnih sester na Ogersko poslati, de bi po volji bana Jelacica bolne in ra-

njene vojake njegove armade oskerbovale. V ta namen se je 24. dan p. m. šest sester iz Tirolskiga na pot podalo: ena bo iz Gorice se perdružila blagi šesterki in sošle se bodo v Zagrebu, kjer se jih bo tudi nekej z njimi sklenilo, tako de bo vsiga skupej deset miloserčnih nun z enim strežajem in z enim duhovnim očeta, kteri bo kakor špiritual te zveste služabnice Kristusove vižal. Ravno večer je ta duhovni Gospod, Anton Sesik, iz Gorice, šel skoz Ljubljano v Zagreb. Bog naj izlije svoj blagodar na njih sveto delo in na visoko gospo, ki jih je poslala!

Iz Ogerskiga to veselo novico zamoremo povedati, de je 26. dan p. m. puntarska armada, ki je bila ondi 40.000 mož močna, mesto Kečkemet zapustila in se bolj prot jugu obernila, takó de bi znalo okoli Segedina k veliki bitvi priti. Mesto Kečkemet so cesarski konjiki posedli. Ko se je Avstrianska armada mestu blizala, ji je šlo prebivavcov na tavžente naprot, kteri so veseli svojim rešiteljem pernesli jedí na kupe, de bi jih poživili v zahvalo, ker so jih puntarske tlačije otéli. 27. dan ravno tistiga mesca je bilo pa veliko staniše generala Haynaua v Kečkemet prestavljeno. — Rusovski veliki vodja Paskievič je tudi svojo armado čez Tiso peljal, in jo v sredo med dve puntarski armadi postavil.

V Rimu se bo počasi spet vse v zaželjeni red povernilo. Veliko mesto in vse dežele so spet Papežu podveržene; vse kar vladarstvo zadene, se v imenu sv. Očeta opravlja; vse znamenja puntarske vladije, postavim rudeče bandera itd. so odpravljene. 15. dan Maloserpana so v Rimu praznično obhajali povernitev pod Papeževo oblast. Zdej še manjka, de se Papež spet v svoje ljubljeno mesto Rim iz Gaete nazaj podajo.

Puhla slava „nemskih katolikor“ ali Rongancor.

Pavli, ki je bil popred katolsk duhoven, potlej pa k nemskim nejevernikom potegnul, se je zmešal, in je mogel v norišnico djan biti. Ga je huda vest tako natvezala, kajli? Njegov tovarš Hirsberger se živi. On je namreč svojo zmoto preklical, in se zdaj v Holmovski duhovšnici za svoje pregrehe pokori. Šol se je zgubil (ist verschollen). Ronge, ki se je bil z rudečimi prekucuhi (republikanci) spečal, je pobegnil. To je lagój in slava „nove nemske vere!“

Darila za papeža Pija IX.

Od poprej . . . 1734 gld. 15 1/2 kr.

Gospod Janez Zupin, fajmošter v Šent-			
Rupertu	5	—	—
— Jožef Novak, fajmošt. v Kolovratu	6	—	10
— Janez Hlebš, kaplan v Ternovim	1	—	—
— Franc Šporn, „ „	1	—	—
— Anton Mejač, zgodnik „ „	—	—	30
En duhoven v Idrijski dehantii . . .	2	—	30

Skupej . . . 1750 gld. 25 1/2 kr.

Popravek.

V listu 29, na prvi strani, v tretji versti od zdolej, v pesmi namest „Solnigrad nam pritika“ beri: „Solnigrad nem up pritika“.